

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Pedagogická fakulta

Katedra výchovy ke zdraví

!!! STOP !!!

kriminalitě, vandalismu a násilí

Projekt k tématu: prevence kriminálního chování, vandalismu a násilí

Vypracovaly:

Petra Břoušková (322741)

Klára Fidriková (327482)

Lucie Pekárková (252910)

Pavla Stárková (252703)

Lenka Švecová (209372)

Anotace

Projekt je zaměřen na prevenci kriminality, vandalismu a násilí. Je určen pro žáky sedmých tříd základních škol a gymnázií. Program je střednědobý, jeho časová dotace jsou čtyři hodiny. Náplní jsou teoretický výklad i praktické činnosti. V teoretické části budou žáci seznámeni se základními pojmy a následky, které s sebou kriminální chování nese, praktická část poté prověří získané znalosti. Výstupem bude vytvoření posteru, na který žáci zachytí desatero prevence kriminálního chování, vandalismu a násilí.

Název projektu	!!! STOP !!! kriminalitě, vandalismu a násilí
Projekt vypracovaly:	Petra Břoušková Klára Fidriková Lucie Pekárková Pavla Stárková Lenka Švecová
Plánovaná realizace:	pro žáky 7. ročníků základních škol a gymnázií
Organizace práce:	skupinová (2 - 4 skupiny, které si žáci sami vytvoří)
Klíčové kompetence:	kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence občanské
Průřezová témata:	Osobnostní a sociální výchova: Osobnostní rozvoj, morální rozvoj - předmět Výchova ke zdraví
Typ projektu:	střednědobý
Cíl projektu:	seznámení žáků s kriminalitou, vandalismem a násilím, upozornit žáky na to, jaké nese kriminální chování následky
Časová dotace:	4 vyučovací hodiny
Osnova:	1. vyučovací hodina: kriminalita 2. vyučovací hodina: vandalismus 3. vyučovací hodina: násilí 4. vyučovací hodina: hodnocení + zpětná vazba
Předpokládané činnosti:	Pantomima (modelové situace), AZ - kvíz (určování pojmů z probírané látky), Pexeso (hledání správných výrazů k probírané látce)
Způsob ukončení:	výstupem skupin žáků bude vytvořit poster, který zachytí desatero prevence kriminálního chování, vandalismu a násilí

Kriminalita

Delikvence – spáchání trestného činu pod 15 let věku (prekriminalita)

Kriminalita – trestné jednání osob starších 15 let

Příčiny kriminality

- počátky již v prenatálním a perinatálním období (porod: vznik delikventního chování)
- nízký věk matky
- problémová rodina – chlad, bezcitnost, nezáměr o děti a jejich výchovu, agresivita, špatná ekonomická situace, problémové vztahy mezi rodiči
- rodina, která nemá čas na dítě – častý problém dnešní doby, rodiče jsou příliš zaměstnaní
→ rodiče nevědí, jak jejich děti tráví volný čas

Rizikové skupiny

Neformální skupiny – jedná se o nejrůznější party formované ve školách a ve společných nápravných zařízeních pro mládež

Stabilní integrované skupiny – prostředí, kde jsou delikventní normy přijímány dospělými (např.: gangy romských kapsářů)

Neintegrované a nestabilní skupiny – vysoce násilnické, jedinec chce ukázat svou sílu, nebojácnost, velmi agresivní

Objasněná kriminalita mládeže ohlášená orgánům

- krádeže
- řízení motorového vozidla bez oprávnění
- výtržnictví
- porušování domovní svobody
- loupeže

Latentní kriminalita

Jedná se o skutky proti zákonu, které nebývají ohlášeny policii, nejsou registrovány, případně se o nich neví a bohužel se nepodařilo zjistit pachatele. Tento typ kriminality bývá mnohem četnější (oproti objasněné kriminalitě).

Kriminalita romské mládeže

- zapojování dětí do nejrůznějších kriminálních aktivit (např.: okrádání v tramvaji)
- mravnostní kriminalita (pohlavní zneužívání, znásilňování)
- krádeže a násilná kriminalita (vraždy, loupeže, rvačky, omezování osobní svobody)

Dětská kriminalita

Dětská kriminalita představuje pro naši společnost čím dál větší problém. Nejen, že její výskyt rapidně roste, ale tyto činy bývají brutálnější, násilnější a promyšlenější. Děti jsou psychicky mnohem vyspělejší, než tomu bylo dříve, a proto by měly nést zodpovědnost za své činy; veřejnost si přeje tvrdé tresty.

Ve výchovných ústavech se delikventní děti setkávají s dalšími, které je mohou dále negativně ovlivňovat

Nápravná zařízení

Diagnostický ústav – nařízený soudem nebo dobrovolný (výjimečné)

– chytré, znalostně na úrovni 6. třídy, většinou romské děti

Výchovný ústav – soudní rozsudek (ústavní výchova), soudní usnesení po dohodě s rodiči

– dlouhodobá péče, příprava na budoucí povolání

Vězení – soudní rozsudek

– temná minulost se po propuštění z vězení vleče po zbytek života

Úloha školy

- výchovně vzdělávací instituce podílející se na výchově a formování dítěte
- zastupuje důležitou roli v předcházení delikventního a kriminálního chování u dětí a mladistvých
- většina dětí se svým chováním ve škole projeví

Vandalismus

Původ slova

Slovo je odvozeno od jména kmene Vandalů, kteří roku 455 dobyli velkou část Itálie a vyplenili Řím.

Definice vandalismu

Být vandalem znamená, být surovým, bezohledným ničitelem. Vandalismus je spjat velice úzce s výtržnictvím, sprejerstvím a podobným negativním konáním.

Formou vandalismu může být i úmyslné narušování nočního klidu, resp. jakékoli hlučné, agresivní chování na veřejnosti, kterým jedinec, nebo skupina jedinců, napadá a poškozuje práva ostatních.

Příčina vandalismu

Hlavní příčinou těchto jevů je, stejně jako prakticky ve všech ostatních případech konání zla, absence etiky (nauka o morálce) ve výchově dětí a celkový pokles (a leckdy i téměř úplná ztráta) morálních hodnot v celé společnosti.

Projevy vandalismu

- graffiti na veřejných plochách a dopravních prostředcích
- demolování veřejných objektů či městského mobiliáře (např. ničení laviček, telefonních automatů, rozbíjení zastávek či výloh, ničení soch, náhrobků, apod.)
- poškozování soukromého majetku (zvonků, poštovních schránek, oken, apod.)

Násilí

Definice násilí

Násilí je záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu.

Násilí bývá v současnosti odsuzováno, považuje se však za legální a dovolené v určitých vymezených případech, např. v rámci bojových sportů nebo jde-li o nutnou obranu.

Ačkoliv je nejvíce ohrožena osoba, která je objektem násilí a útoků, situace nepříznivě působí i na další blízké osoby, jsou-li svědky násilí (nejvíce však na děti).

Domácí násilí

- probíhá v soukromí, beze svědků (kromě dětí, které bývají často svědky)
- nejedná se o jednorázový incident, ale dlouhodobě se opakuje
- útoky se stupňují – od jednotlivých útoků k pravidelnému násilí
- období agrese je střídáno obdobím klidu, tzv. „obdobím líbánek“, kdy se agresor chová k oběti hezky, omlouvá se, slibuje, že už se agrese nebude opakovat (což však nedodrží)
- role oběti a agresora jsou jasně a nezaměnitelně rozděleny

Druhy domácího násilí:

- fyzické násilí – facky, kopance, škracení, bití pěstí či různými předměty, šikanování nebo ničení osobních věcí
- psychické násilí – nadávky, urážky, ponižování, zesměšňování (i ve společnosti), vyhrožování fyzickým násilím, zastrašování, odepírání spánku nebo potravy, vydírání sebevraždou
- sexuální násilí – donucení k sexu či odmítaným sexuálním praktikám, znásilnění
- sociální izolace – zakazování kontaktů s druhými lidmi (přáteli a rodinou), neustálé telefonování a kontrola, kde druhá osoba je a s kým, nezdravá žárlivost, snaha převzít naprostou kontrolu nad tím, co jedinec dělá
- ekonomická kontrola – omezování přístupu k penězům, kontrola výdajů, oběť musí agresora prosit o peníze na běžné potřeby, jídlo

Projevem násilí je agrese – formy:

- fyzická aktivní přímá (např. vražda)
- fyzická aktivní nepřímá (např. poškození cizího vlastnictví)
- fyzická pasivní přímá (např. úmyslně zpomalený výkon)
- fyzická pasivní nepřímá (např. snaha o zpomalení cizího výkonu)
- verbální aktivní přímá (např. vyhrožování)
- verbální aktivní nepřímá (např. šíření pomluv s cílem někomu ublížit)
- verbální pasivní přímá (např. nereagování na něčí otázky)
- verbální pasivní nepřímá (např. nezabránění šíření pomluv)

Osobnost agresora

- u násilníků obvykle již docházelo dříve k násilí v rodině nebo okolí, např. byli v dětství často sami tělesně trestáni nebo byli svědky partnerského násilí.
- nízké sebevědomí, pocit neschopnosti a nedocenění
- víru ve stereotypní rozdělení rolí mužů a žen
- sklon vinit ze svých činů jiné (především taktiky zlehčování, popírání a obviňování)
- žárlivost
- neschopnost vyrovnat se se stresovou situací
- nepřipravenost nést důsledky za své násilné činy

Osobnost oběti

- cítí se sociálně izolovaní, opuštění, rozpolcení, zmatení, často jsou v depresi nebo se bojí
- trpí pocity viny, obviňují se z vyprovokování a zodpovědnosti za násilí
- mají pocit bezmoci a neexistence možnosti řešení
- jsou v rozpacích, pokud mají přiznat, že jsou týrání nebo že zůstávají v násilném vztahu
- trpí nízkým sebevědomím, věří v to, že nejsou schopni přežít bez cizí pomoci
- věří v mýty o domácím násilí, věří v tradiční stereotypní role muže a ženy
- popírají hněv zapříčiněný týráním, ale jsou schopni vybuchnout kvůli maličkostem
- často jsou v depresi nebo se bojí
- upřednostňují potřeby dalších členů rodiny před svými potřebami
- zažívají stresové reakce s psychologicko-fyziologickými komplikacemi, jako jsou např.: únava, vyčerpanost, bolest zad, bolest hlavy, nespavost

Prevence

= soustavu opatření, které mají předcházet nějakému nežádoucímu jevu

Primární prevence zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené zejména na nejširší veřejnost, kdy zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména dětí a mládeže.

Sekundární prevence se zabývá rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti, sociálně patologickými jevy (např. drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví, gamblerství).

Terciární prevence spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob, jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.

Kam se obrátit (nepřetržitý provoz)

- Linka bezpečí - 116 111
- Linka důvěry - 547 212 333
- Senior linka - 800 157 157
- ACORUS, o.s. - 283 892 772
- Bílý kruh bezpečí (Brno) - 541 218 122
- DONA linka (Praha) - nepřetržitá pomoc obětem domácího násilí - 251 511 313
- Spondea - krizové centrum pro děti, dospívající a rodinu, Intervenční centrum pro oběti domácího násilí (Brno) - 541 235 511, 608 118 088
- Rosa, o.s. - nestátní nezisková organizace specializující se na pomoc ženám - obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci násilí - 602 246 102 (<http://www.rosa-os.cz>)
- Policie ČR - 158, popř.: záchranná služba - 155

Zdroje:

- MATOUŠEK, Oldřich, Mládež a delikvence, Praha, Portál 1998
- MARTÍNEK, Zdeněk, Agresivita a kriminalita školní mládeže: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana, Praha, Grada 2009
- <http://voyo.nova.cz/multimedia/nocni-televizni-noviny-27-10-2011.html>
(8:08)
- <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus>
- <http://mp.mmdecin.cz/?q=prevence-vandalismus-vytrznictvi>
- <http://www.youtube.com/watch?v=QBeTYrNdDOo>
- <http://www.domacinasili.cz/prakticke-rady/jak-pomoci-kdyz-je-ohrozen-nekdo-v-mem-okoli-domacim-nasilim/>
- <http://cs.wiktionary.org/wiki/ob%C4%9B%C5%A5>
- <http://www.kamvbrne.cz/portal-pro-brno/telefony.php>
- <http://cs.wikipedia.org>